

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

4 oktober 2007

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDERING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onteigeningen in uitvoering van het RUP-Zwartenhoek in Ham	1
Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de aanwezigheid van niet-ioniserende stralen in en omheen woonhuizen	5
Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de restauratie van veldkapelletjes	8

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van de heer Ludo Sannen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de onteigeningen in uitvoering van het RUP-Zwartenhoek in Ham

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, het is niet de eerste keer dat ik u over de problematiek van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) en meer bepaald het gedeelte dat gelegen is in de Zwartenhoek te Ham, ondervraag. Het is ondertussen twee jaar geleden dat ik mijn vorige vraag heb gesteld. Toen was binnen het ENA de Zwartenhoek opgenomen als zoekzone. Gezien het hier gaat over een tamelijk groot gebied met een 35-tal woningen, vond u het toen wenselijk een bijkomende studie te maken over de opportuniteit om dit gebied als zoekzone te behouden en uiteindelijk als te ontwikkelen gebied aan te duiden.

Ik heb toen ook al de bekommernis geuit dat het gaat over 35 gezinnen die daar wonen. Ze leven al een hele tijd in onzekerheid. De eerste beslissing om na te denken over het ENA dateert al van 2004. We zijn ondertussen al in 2007. Die mensen leven al drie jaar in onzekerheid over wat er gaat gebeuren. Ze vragen zich af of ze hun ramen nog moeten vervangen, of het gebied industriegebied zal worden en wanneer ze zullen worden onteigend. U kent al die vragen.

Op 19 juli 2007 heeft de Vlaamse Regering een beslissing genomen op basis van de studie. Drie zaken moesten worden bestudeerd: heel het gebied wordt aangesneden als industriegebied; een deel wordt aangesneden als industriegebied en een deel wordt als woongebied in stand gehouden; we doen niets. De Vlaamse Regering heeft op 19 juli 2007 de keuze gemaakt om heel het gebied in het kader van het ENA te ontwikkelen als industriegebied.

Dat betekent dat er geen woonkorrels zullen zijn en dat elke woning op termijn moet verdwijnen. Ik geef toe dat het gebied, gelegen tussen de autostrade en het Albertkanaal, verder kan worden ontsloten via het spoor en logistiek gesproken een interessant gebied is. Het gaat echter over 35 gezinnen waarvan sommige al lang geleden en andere pas hebben gebouwd. Op dit ogenblik is nog iemand aan het bouwen, want vrij recent zijn er nog bouwvergunningen afgeleverd.

Nu de Vlaamse Regering deze beslissing genomen heeft, komt er plots een hele reeks vragen bij. Ik wil het niet

hebben over de opportuniteit van deze beslissing, maar wel over de belevingselementen die een dergelijke beslissing met zich meebrengt. Het gaat over 35 gezinnen die in onzekerheid wonen, met een gedifferentieerde samenstelling van de populatie, met oudere en jonge mensen, oude en nieuwe woningen. Na Doel en 't Zandeken in Gent hebben we geen dergelijke, grootsse onteigeningen de voorbije jaren gekend. De menselijke gevoelens van onrust en onzekerheid die daarbij komen, mogen we niet onderschatten. Ik wil niet te sentimenteel doen, maar als je praat met sommigen van hen, merk je dat ze het echt niet kunnen vatten. Dat vraagt ongetwijfeld een belangrijke sociale en bijna emotionele begeleiding. Voor sommige mensen dreigt het ook een financiële kater met zich mee te brengen als er geen voldoende vergoedingen tegenover staan.

Mijnheer de minister, mijn vragen zijn vooral daarop gericht. Er is de informatie die de bewoners hebben gekregen. Ze zijn bijvoorbeeld op dit moment op een officiële manier met een brief geïnformeerd over de beslissing en de motivering. Daarnaast is er de vraag of er een informatiepunt voor de bewoners wordt opgestart. Dat is belangrijk want de informatie komt nu van alle kanten: van het gemeentebestuur, dat misschien niet altijd even accuraat is in zijn informatie omdat ze ook niet over alle gegevens beschikt, en er is de brief van de Vlaamse administratie. Denkt u eraan een informatiepunt op te starten waar deze mensen met al hun vragen naartoe kunnen en duidelijke en concrete antwoorden kunnen krijgen?

Tot op heden is er nog geen enkele nieuwe informatievergadering gehouden. Op 28 juni 2006, lang voor alle scenario's waren uitgewerkt, had de laatste vergadering plaats. Op die vergadering werd duidelijk de vraag gesteld om de resterende periode van onzekerheid zo kort mogelijk te houden. Ik vrees dat de Vlaamse Regering daar tot op heden nog niet veel rekening mee heeft gehouden. Al drie jaar lang wordt in alle brieven aangehaald dat de omvorming van het gebied via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) naar industriegebied ook al minstens anderhalf jaar zal duren. Dat komt er nog eens bij.

Wie gaat het onteigeningsplan opstellen en uitvoeren? Wanneer wordt er met de schattingen en de onteigeningen gestart? Hoelang kunnen de bewoners nog in hun woning blijven? De vraag is, als je echt overgaat tot het inkleuren van industriegebied, of je al de mogelijke voorbereidingen en sociale begeleiding kunt aanvatten voor mensen die nu willen vertrekken. Ik geef het voorbeeld van een jonge kerel die er een woning met een grote hangar heeft gekocht omdat hij daar een

kleine eenmanszaakje heeft. Hij heeft daar al zijn geld in gestoken. Ik denk dat hij best wel elders wil beginnen maar dan moet hij wel snel duidelijkheid hebben.

Als je snel tot onteigening overgaat, hoeft dat wat mij betreft niet dadelijk tot de verplichte verhuizing van deze mensen aanleiding te geven. Ik weet niet hoe de regering daarover denkt. Ik kan me best voorstellen, gezien de gemengde populatie en gezien het feit dat dit gebied, wanneer het tot industriegebied ontwikkeld zal zijn, niet vanaf de eerste dag totaal ingevuld zal zijn. Ik kan me voorstellen dat sommige mensen, ook al is hun eigendom onteigend, de laatste vijf of zes jaar van hun leven daar willen doorbrengen.

Ik heb de opportuniteit niet in vraag gesteld, maar ik wil wel zeggen dat er veel mensen zijn die alles in het werk willen stellen om te kunnen blijven en dat het gebied niet wordt omgevormd, maar dat is het proces van de ruimtelijke ordening met de bezwaarschriften die ingediend kunnen worden. Daar wil ik niet op vooruitlopen.

Eerder is beslist dat de woningen worden geschrapt via een mechanisme van maximale financiële compensatie en begeleiding. Wat wordt daarmee bedoeld? Misschien kunnen andere begeleidingsmaatregelen opgenomen worden? Ook daar had ik graag informatie over.

Mijnheer de minister, de regering heeft nu eindelijk deze beslissing genomen. Als men doorgaat, maak dan de pijn zo kort mogelijk en zorg ervoor dat deze mensen op de juiste manier begeleid worden zodat ze hun toekomst kwalitatief op dezelfde manier kunnen voortzetten, zonder dat ik me erover uitspreek of het opportuun is dat deze omvorming gebeurt. Mijnheer de minister, ik weet niet of u dat al hebt meegemaakt, maar zo'n beslissing zorgt in een wijk voor heel wat spanningen tussen burens, die ervoor in de grootste harmonie samenleefden. Spanningen zorgen dikwijls snel voor een verpeste sfeer. Het is niet gezond, sommige mensen lijden daaronder en anderen niet. Een regering moet ook de menselijke consequenties van haar economische en ruimtelijke beslissing voor ogen houden.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, ik denk dat de heer Sannen zelf als ervaringsdeskundige alleszins vrij goed de beslissing van 23 april 2004 kan inschatten, die de Vlaamse Regering heeft genomen en die we trouwens zelf samen hebben voorbereid. We kennen daar perfect de juiste draagwijdte van. Ik ken ook nog de dramatische besluitvorming van die vrijdag, die ik bij wijze van spreken tot op de minuut kan reconstrueren.

Uiteindelijk is de Vlaamse Regering er op 23 april 2004, ondanks de electorale wind die toen al slachtoffers had

gemaakt, er toch in geslaagd een moedige beslissing te nemen, waar ik tot op vandaag voor 100 percent achter sta. Mijnheer Sannen, op 23 april 2004 heeft de Vlaamse Regering beslist over een vrij breed pakket ontwikkelingsopties voor het ENA, een ruimtelijk-economische ontwikkeling, zoals het letterlijk genotuleerd is in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, dat voor alle beleidsdomeinen een belangrijke hefboom is en dat we proberen correct uit te voeren. Op deze beslissing is een cascade van beslissingen gevolgd om te komen tot een operationalisering van die belangrijke kaderbeslissing waarbij we verschillende ruimtelijke uitvoeringsplannen hebben vastgesteld, in procedure gesteld of in ontwerp hebben.

Ik wil er even aan herinneren hoe ver we staan. Inmiddels is er een definitief vastgesteld Gewestelijk Ruimtelijk Uitvoeringsplan (GRUP) voor Beverdonk te Grobbendonk, bijna 70 hectare groot, voor Portaal Lammerdries te Olen, voor de heraanleg van de verkeerswisselaar E314-E313 te Lummen. Elke keer als ik op deze plaats invoeg, sluit ik mijn ogen, want dat is een kamikazeopdracht. Tot slot is er het GRUP Lanaekerveld te Lanaken. Er zijn ook verscheidene RUP's in procedure gesteld: Genenbos te Ham, Ravenshout-Noord te Beringen, Genk Zuid-West te Diepenbeek en Liessel in Geel. Op dit ogenblik zijn we bezig met de voorbereiding van de RUP's Heirenbroek te Herentals en Tervant in Beringen.

In het kader van de uitvoering van de beslissing van 23 april 2004 werd op 19 juli 2007, dus drie jaar later, een concrete beslissing genomen over het bedrijventerrein Zwartenhoek te Ham, een van de opties voor het ENA. De concrete beslissing van juli 2007 opteert voor het volledig benutten van de zoekzone Zwartenhoek in Ham voor economische activiteiten. Vooraleer we dit hebben beslist, hebben we een bijkomend onderzoek laten uitvoeren. Het is een fundamentele keuze die we hebben gemaakt op basis van het onderzoek. Ook dat onderzoek is gebeurd in opdracht van de Vlaamse minister bevoegd voor Economie. Daarom bevreemdt de teneur van uw vraag me een beetje.

De beslissing van 19 juli 2007 belastte mijzelf als minister van Ruimtelijke Ordening om een GRUP op te stellen voor het watergebonden en gemengd regionaal bedrijventerrein Zwartenhoek. Daarnaast belastte de beslissing van 19 juli 2007 de Vlaamse minister bevoegd voor het economische beleid met het voorbereiden van de operationele ontwikkeling van het bedrijventerrein. Dit houdt volgende aspecten in.

Ik citeer uit de beslissing die de Vlaamse Regering genomen heeft: "Het opstellen van een ontwikkelingsprogramma met aandacht voor de integrale realisatie van het terrein door een ontwikkelaar." Met deze zinsnede werd aangegeven dat de toekomstige ontwikke-

laar het gehele terrein, en niet uitsluitend de onmiddellijk rendabele delen, zou moeten ontwikkelen. Ik citeer verder: “Het voorbereiden van de procedures in fase van integrale ontwikkeling; het opstarten van de sociale begeleiding; de afstemming met de realisatie van de Kanaalweg en pijpleidingsprojecten; het voeren van de communicatie met de huidige bewoners, eigenaars en gebruikers van de zone.” Het gaat voor alle duidelijkheid om een opdracht voor de minister van Economie.

Dat zijn de voorbereidingen met betrekking tot de uitvoering van de operationele ontwikkeling van bedrijventerreinen die de Vlaamse Regering delegeert aan de minister van Economie. Zo zal ik het klaverblad van Lummen herinrichten en de communicatie en de praktische uitvoering ervan gebeurt door de minister van Openbare Werken. Ik kan nog wat voorbeelden geven over zeehavens en dergelijke waarbij de minister van Ruimtelijke Ordening het flankerend administratieve beleid voert en waarbij de realisatie gebeurt onder de leiding en het gezag van de bevoegde minister.

In antwoord op uw eerste vraag wil ik antwoorden dat de communicatie met de bewoners voor dit bedrijventerrein zal gebeuren via de minister bevoegd voor het economisch beleid, dus via het agentschap Economie. U hebt trouwens weet van het schrijven dat het gericht heeft aan de bewoners. De concrete modaliteiten daarvoor, via informatiepunt of bijkomende brief, worden door mijn collega bepaald en staan wellicht in relatie tot de exacte werkwijze die in de sociale begeleiding wordt gekozen.

De operationele communicatie-initiatieven zullen worden uitgewerkt in een samenwerking tussen het agentschap Economie en degene die zal worden aangezocht om het project te ontwikkelen. Deze discussie is vandaag bezig. Men is bezig met het selecteren van een kandidaat die in samenwerking met het Vlaamse Gewest de ontwikkeling op zich zal nemen. Die onderhandeling gebeurt uitsluitend door het IVA Economie. Het agentschap Economie zal ook financiële en organisatorische steun verlenen om dit mogelijk te maken. Via subsidiëring zou 100 percent van de personeelskost voor een sociaal bemiddelaar kunnen worden gedragen.

U zegt dat er slechts één enkele informatievergadering werd gehouden op 28 juni 2006, “lang voordat de scenario’s waren uitgewerkt”. U weet ondertussen dat dit een onvolledige weergave van de feiten is. Op 10 mei 2007, ongeveer twee maanden voor de beslissing viel, werd namelijk een tweede informatievergadering gehouden voor de bewoners. Een tachtigtal toehoorders vernam op de vergadering de resultaten van het gevoerde onderzoek. De toehoorders vernamen dat het voorkeursscenario een volledige benutting van de zoekzone als bedrijventerrein inhield, en dat dit voorkeursscenario door de Vlaamse ambtenaren zou worden voorgesteld aan de Vlaamse Regering in de besluitvorming.

Volgens het verslag van die informatievergadering aanvaardde een meerderheid van de aanwezigen dit voorkeursscenario. U weet dat er verschillende scenario’s waren. In een aantal ervan raakte men geklemd. Dan werd de weg gekozen van een snelle besluitvorming. Twee maanden na de informatievergadering van 10 mei heeft de Vlaamse Regering de ultieme beslissing genomen van de volledige ontwikkeling van de zoekzone.

Vlak na de beslissing van 19 juli 2007 kregen de bewoners de formele bevestigingsbrief van het agentschap Economie dat de voorbereide beslissing daadwerkelijk was genomen door de Vlaamse Regering. Tussen de eerste informatievergadering op 28 juni 2006 en de uiteindelijke beslissing verliep er een tijdsinterval van een jaar.

Ik ben me beter dan wie ook bewust van het uiteindelijke lot van mensen die gevat worden door dit soort beslissingen. In mijn mooie gemeente hebben we ooit een tunnel of een brug moeten bouwen voor het spoorverkeer. In 1958 werd daartoe een KB opgesteld. Het heeft uiteindelijk geleid tot de bouw van een tunnel in 2006, een slordige vijftig jaar later. Ik besef dus beter dan wie ook dat wanneer we dit soort beslissingen nemen, de Vlaamse Regering wordt geacht om kleur te bekennen en om de koe bij de hoorns te vatten en werk te maken van de uitvoering van de beslissing.

Het spreekt vanzelf dat naast de communicatie-initiatieven die vandaag zullen worden ontwikkeld vanuit het agentschap Economie, op het moment van het RUP ook een openbaar onderzoek verplicht wordt. Natuurlijk kan men in het kader van de decretale procedure zijn bezwaren laten kennen, maar binnen de wetmatigheid van de beslissing die uiteindelijk genomen werd.

In uw tweede vraag vroeg u hoe de onteigeningen concreet zullen verlopen. Ik moet u jammer genoeg opnieuw verwijzen naar de bevoegdheden van mijn collega. Ik wil er wel bij vertellen dat de werkwijze die zal worden gehanteerd, in de eerste plaats afhankelijk is van de keuze van de ontwikkelaar die voor de realisatie op het terrein zal instaan. *(Opmerkingen van de heer Ludo Sannen)*

Mijnheer Sannen, indien u niet tevreden bent met mijn antwoord, stel ik voor dat u de minister van Economie interpelleert.

U weet dat we opteren voor een publieke ontwikkelaar. Er werden nogal wat gesprekken aangeknoopt. Ik heb een verslag bij van een informeel overleg dat door het agentschap werd georganiseerd tijdens de zomer. Er werd onder meer gepraat met de Investeringsmaatschappij voor Limburg (LRM), met de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij Limburg (POM-Limburg),

met nv De Scheepvaart en met de Intercommunale Ontwikkelingsmaatschappij voor de Kempen (IOK). Men zoekt met andere woorden in een breed scala aan potentiële ontwikkelaars naar de meest geëigende partij om een stuk verantwoordelijkheid op zich te nemen.

U vroeg naar formele engagementen. Volgens mijn informatie van de laatste uren is het antwoord op die vraag neen. Laat het duidelijk zijn dat de studiekosten in het ontwikkelingstraject eveneens subsidieerbaar zijn door het agentschap Economie.

Vermits de opmaak en het doorlopen van de decretaal voorgeschreven procedure voor het GRUP volgens een realistische inschatting nog ongeveer 18 maanden in beslag zal nemen, en men ondertussen bekijkt wie de ontwikkelaar kan zijn op het terrein – en ik neem aan dat die partij in eerste instantie zal overgaan tot het aankopen in der minne –, is het realistisch te stellen dat de bewoners de volgende 2 à 3 jaar absoluut niet worden bedreigd in hun woonrecht. Uiteindelijk zal de ontwikkelaar moeten aangeven op welke manier hij dit niet onbelangrijke terrein wil aanpakken.

U hebt het over financiële compensaties. Uiteindelijk moeten we uitgaan van de onteigeningsvergoeding zoals vastgelegd in de wetgeving. De exacte prijszetting zal, zeker als het om een publieke ontwikkelaar gaat, moeten gebeuren via het comité van aankoop. Vanzelfsprekend zal er sprake zijn van wederbeleggingsvergoedingen waardoor de geschatte waarde met – als ik me niet vergis – 21,5 percent wordt verhoogd. Wetgevend wordt natuurlijk in een aantal toegiften voorzien aan de betrokken eigenaars.

We moeten inderdaad voorzien in de maximale begeleiding via de sociale begeleiding. Op dit ogenblik onderzoekt het agentschap of het wenselijk is om een sociaal bemiddelaar aan te stellen. Ik weet niet of daarvoor een fulltime, een halftime of een ander statuut nodig is. Misschien kan het de intercommunale zelf zijn. Met Doel, dat geen gemakkelijk dossier is, hebben we ondertussen al wat ervaring opgebouwd. Het is belangrijk dat de bewoners heel snel worden geïnformeerd over wie het contactpunt, de contactpersoon of de contactorganisatie is, of dus waar ze met al hun vragen terecht kunnen.

Voor uw vierde vraag verwijs ik naar een beslissing van 19 juli, waarbij werd gesteld dat de bevoegde Vlaamse minister, dat is minister van Landbouw Kris Peeters, gelast wordt om een flankerend beleid te voeren voor de getroffen landbouwers in deze zone. Het is de bedoeling dat de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) op basis van de bestaande kwetsbaarheidskaarten een landbouweffectenrapport zal opstellen. Dat is een gangbare praktijk in de afbakening van onze havengebieden, waar in nogal wat compensaties moet worden voorzien. Via het landbouweffectenrapport zal de VLM de problemen in kaart stellen. Ze zal er een aantal begeleidende maatregelen

uit afleiden en voorstellen formuleren voor de minister van Landbouw.

Het spreekt vanzelf dat we nu de beslissing genomen is, er alles aan zullen doen om ze onverkort uit te voeren. We zullen op die manier zo snel mogelijk duidelijkheid scheppen voor de betrokken eigenaars. Ik ben het met u eens dat de ontwikkeling ongetwijfeld gefaseerd zal gebeuren. Het is de ontwikkelaar die een heel gedetailleerd plan moet uitwerken en erover moet communiceren met de betrokken eigenaars.

De voorzitter: De heer Sannen heeft het woord.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik wil eerst even stellen dat ik wel wist dat de beslissing over het ENA werd voorbereid door de regering, maar ik maakte geen deel uit van de regering toen de beslissing werd genomen.

Ik heb geen probleem met het ENA op zich, maar u mag niet de indruk wekken dat indertijd al werd beslist dat Zwartenhoek er deel van zou uitmaken. We moesten de zoekzones nog aanduiden en pas nadat de zoekzones aangeduid waren, kon de opportuniteit ervan worden onderzocht. De puntjes moeten toch wel op de i gezet worden. We wisten nog niet eens of Zwartenhoek al dan niet deel zou uitmaken van de zoekzones. We staan achter de beslissing over het principe van de ENA, maar die beslissing op zich hield helemaal nog niet in dat Zwartenhoek zou worden ontwikkeld als industriegebied. Dat zou een te verregaande conclusie zijn. Op dat moment waren er trouwens nog geen direct aanwijsbare gebieden. Het eerste onderzoek erover moest nog starten.

Minister Dirk Van Mechelen: Ik kan alleen maar zeggen dat de huidige Vlaamse Regering, waar uw partij deel van uitmaakt, dit mee heeft goedgekeurd.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, ik heb hier op geen enkele manier een uitspraak gedaan over de opportuniteit van de beslissing. Ik wil me nu als volksvertegenwoordiger gedragen. Het gaat om 35 gezinnen. Voor hen zijn er consequenties. Het is mijn taak om de Vlaamse Regering te vragen om op de meest verantwoorde manier tewerk te gaan, zodat de menselijke en sociale ellende zo klein mogelijk is. Ik vraag ook om ervoor te zorgen dat de beslissing zeker geen verarming betekent voor die mensen. Dat is mijn taak. Dat is ook de ingesteldheid achter mijn vraag. Ik zal de minister van Economie nog bijkomend bevragen. Los van de zakelijkheid, de opportuniteit en de noodzaak, is het de taak van een volksvertegenwoordiger om die bekommernis te uiten tegenover een minister en de Vlaamse Regering. Natuurlijk zal de verantwoordelijkheid voor een stuk bij de ontwikkelaar liggen, maar u moet die ontwikkelaar wel bepaalde eisen

opleggen. Dat zijn kosten voor de ontwikkelaar, maar ik heb nog geen enkel cijfer gevonden die aangeven hoeveel dat zou mogen kosten.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Sannen, ik probeer u al een kwartier duidelijk te maken dat u die bezorgdheden moet uiten tegenover de bevoegde minister. Ik had uw vragen gewoon kunnen beantwoorden met ja en/of neen. U houdt nu een discours dat niet ter zake is. Ik ben de minister van Ruimtelijke Ordening.

De heer Ludo Sannen: Elke minister vertegenwoordigt altijd de hele regering.

Minister Dirk Van Mechelen: U weet uit eigen ervaring dat de minister van Ruimtelijke Ordening gelast is met het opstellen van een RUP. De regering heeft beslist dat de minister van Landbouw, met de VLM als instrumentarium, een landbouweffectenrapport moet opstellen om eruit te kunnen concluderen welke inspanningen geleverd moeten worden ten aanzien van de landbouwers. De minister van Economie moet een potentiële ontwikkelaar aantrekken en samen met het agentschap Economie het plan invullen dat werd voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Ieder zijn job in deze regering. Die van mij is alleszins meer dan ingewikkeld genoeg.

De heer Ludo Sannen: Mijnheer de minister, elke minister vertegenwoordigt het college van de regering. Ik verwacht niet dat elke minister op elk element van elke vraag een antwoord geeft, maar als volksvertegenwoordiger kan ik me tot eender welke minister richten in functie van een beslissing die werd genomen door het college van de regering.

Als de overweging wordt gemaakt om iets om te turnen van landbouw in economie, dan wil ik graag weten of de financiële consequenties van die beslissing voldoende werden ingeschat. Ik vind daarover niets terug in de beslissing van de Vlaamse Regering. Ik denk nu aan de vergoeding voor 35 gezinnen, aan de landbouwvergoeding en aan de ontwikkelaar die geen verlies zal willen leiden. Ik beschik over geen enkel cijfer. Misschien bestaan ze wel, maar ik vind ze niet terug in de beslissing van de Vlaamse Regering. Al deze elementen zouden moeten meespelen voor de beslissing wordt genomen om een landbouwgebied om te vormen tot een industrieel gebied.

De ontwikkelaar kan wel over bepaalde zaken beslissen, maar de voorwaarden die de Vlaamse Regering aan die ontwikkelaar oplegt, zullen bepalend zijn voor de interesse van de ontwikkelaar in het project. Ook dat lijkt me belangrijk, vandaar ook mijn vele bijkomende vragen, maar ik zal zo snel mogelijk een vraag indienen, gericht tot minister Moerman.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Bart Van Malderen tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de aanwezigheid van niet-ioniserende stralen in en omheen woonhuizen

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, over ioniserende en niet-ioniserende straling werd zowel in als buiten dit parlement al heel veel gedebatteerd. De aanwezigheid van niet-ioniserende elektromagnetische golven in onze omgeving is het laatste decennium enorm gestegen. Geruchten over mogelijk kankerverwekkende effecten van deze straling, en de bijna automatisch volgende sensationele krantenkoppen, zorgen voor een amalgaam waarin feiten en fictie haast onherkenbaar met elkaar verweven worden.

Niet-ioniserende straling is een verzamelnaam voor een aantal soorten stralen die in lage doseringen en zonder langdurige blootstelling, niet schadelijk zijn. Het is wetenschappelijk bewezen dat ze geen ionisatie in biologische systemen veroorzaken, maar er kunnen wel een aantal andere effecten ontstaan zoals opwarming of het veroorzaken van elektrische stromen in weefsels en cellen. Aangezien er nog geen langdurig onderzoek werd verricht die de schadeloosheid bewijst, zouden we kunnen afleiden dat blootstelling aan hogere doseringen of aan langdurige concentraties potentieel wel gevaarlijk is voor de mens. Zulke stralingen en doseringen komen heel frequent voor in onze woon- en werkomgeving: uv-straling van lasprocessen en sterilisatielampen, mobiele telefoons en gsm-zendmasten.

Twee weken geleden heeft Vlaanderen zijn kinderen gewaarschuwd voor het te veel gebruiken van de gsm. Dat wees toch op een verhoogde voorzichtigheid met betrekking tot straling. Men kan echter niet rond de vaststelling heen dat een beperkte groep mensen extra hinder zegt te ondervinden van deze elektromagnetische stralen. Dit syndroom noemt men 'elektronische overgevoeligheid'. Over de verklaring hiervan bestaat onenigheid in de medische middens.

Het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek (viWTA) heeft onlangs een brochure verspreid met de titel 'Blootstelling aan niet-ioniserende stralen in en omheen het woonhuis. Elektrostress in huis: feit of fictie?' Het viWTA formuleert een aantal aanbevelingen, in het bijzonder voor onze ruimtelijke ordening in functie van de volksgezondheid. Het viWTA stelt concreet dat nieuwe hoogspanningslijnen op voldoende afstand van woongebieden ingeplant dienen te worden. Men kan natuurlijk de redenering ook omdraaien en zeggen dat nieuwe woningen best niet in het kerngebied van de elektromag-

netische straling rond een hoogspanningslijn gebouwd zouden worden. Heel concreet raden ze de administratie Ruimtelijke Ordening aan om de bouwaanvraag te onderwerpen aan een bijkomende toets, een beetje naar analogie met de watertoets. Bovendien stellen ze vast dat er momenteel geen wettelijke norm voor ELF-velden (Extreme Low Frequency) bestaat. Ze wijzen erop dat het een federale bevoegdheid is en dat een betere afstemming tussen beide bevoegdheden nodig is.

Vandaar mijnheer de minister, mijn volgende vragen. Onderschrijft u de bevindingen van het viWTA met betrekking tot niet-ioniserende stralen? Bent u bereid om bij de bevoegde federale minister aan te dringen op het invoeren van een wettelijke norm voor ELF-velden?

Bent u bereid om de bestaande regelgeving aan te passen zodat er in het kerngebied van hoogspanningslijnen geen woonhuizen meer voorkomen?

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Ik denk ook dat het viWTA een vrij interessant rapport over deze problematiek heeft gemaakt. De suggestie was om het rapport in een informatieve zitting te laten toelichten. Ik vind in dezen het debat over het voorzorgsprincipe heel belangrijk. U weet dat er rapporten zijn die zeggen dat het niet schadelijk is, andere zeggen van wel. We moeten dus uit voorzorg hier toch heel voorzichtig zijn.

De heer Van Malderen verwees naar een brochure die vanuit het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid in voorbereiding is of misschien intussen al verspreid is. Ik vind het goed dat er een initiatief genomen wordt, maar ik vind een brochure niet direct een goede vertaling van het voorzorgsprincipe.

Mijn vraag is eigenlijk hoe het staat met de Telecomcode die destijds is afgesloten met operatoren. Het is weliswaar een redelijk vrijblijvend document maar er staan ook een aantal aanbevelingen in zoals over de inplanting van gsm-masten. Is er een evolutie? Is er een evaluatie gebeurd? Is het misschien nodig om die zaken te herbekijken? Zijn er zaken intussen in de wetgeving zelf ingeschreven?

De heer Erik Matthijs: De vraag van de heer Van Malderen is gesteund op de brochure 'Elektrostress in huis: feit of fictie?' van het viWTA. Dit document is naar mijn bescheiden mening een vereenvoudigde weergave van de studie 'Blootstelling aan niet-ioniserende stralen in huis' die door het viWTA werd uitgebracht in 2007. De auteurs zijn de ingenieurs Martens en Joseph.

Ik heb het rapport naast het achtergronddocument 'Thema: niet-ioniserende straling in het kader van het milieu-rapport 2005, MIRA' gelegd. Ik kom tot de vaststelling dat deze twee documenten elkaar zeer vaak overlappen.

Dat is geen toeval want de studie van het viWTA werd uitgevoerd door twee auteurs van de Universiteit Gent (UG). Zij zijn de coauteurs van het achtergronddocument bij het milieurapport. De conclusies zijn dan ook gelijklopend.

Mijnheer de minister, het viWTA heeft een studie gefinancierd die werd uitgevoerd in het kader van het MIRA. Waarom worden er twee gelijksoortige studies uitgevoerd? Het herproduceren en uitbrengen van inhoudelijk dezelfde nota als achtergronddocument lijkt me evenmin opportuun.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil me in het antwoord op deze vraag bescheiden opstellen. Ik heb het geluk gehad om in Vlaanderen zowat drie vierde van de bevoegdheden te mogen uitoefenen. Ik geef eerlijk toe dat ik me nog altijd geen specialist durf te noemen wanneer het gaat over niet-ioniserende stralen die al dan niet in het woonhuis zouden dringen. Mijn vader zaliger zei altijd: 'Schoenmaker, blijf bij je leest.' U zult me dan ook niet kwalijk nemen dat ik probeer me in mijn antwoord te concentreren op de invalshoek van de minister van Ruimtelijke Ordening.

Mijnheer Daems, uw vraag vormt op dat vlak een mooie aanleiding om het antwoord wat uit te breiden naar de Telecomcode. Ik herinner me nog zo levendig dat de discussie daarover na maanden overleg op alle mogelijke echelons, is uitgemond in een interministeriële conferentie waarvoor men destijds is uitgeweken naar het Egmontpaleis. Dat was de enige locatie waar alle bevoegde ministers binnen konden. Dat waren de premier, de ministers-presidenten, de ministers van Leefmilieu, Volksgezondheid, Gezondheidszorg en Ruimtelijke Ordening. Het was een indrukwekkend scala aangevuld met eminente professoren. Dat overleg heeft ertoe geleid dat een aantal spelregels werden afgesproken over de toepassing van de toenmalige norm van de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) met betrekking tot de toelaatbare straling van gsm-masten. Als gevolg daarvan hebben wij in Vlaanderen beslist om de gemeenten te ontlasten van de bevoegdheid voor het afleveren van vergunningen voor gsm-pylonen. De aanvragen moeten de procedure volgen die beschreven wordt in artikel 127 van het decreet van 18 mei 1999 houdende de organisatie van de Ruimtelijke Ordening waarbij een centrale cel gegroepeerd in de administratie, nu het departement Ruimtelijke Ordening, bevoegd zou zijn voor het afleveren van de vergunningen. Zo kunnen we met deskundigheid en met het streven naar conformiteit, een deel van de maatschappelijke druk controleren.

Mijnheer Daems, wat de Telecomcode betreft, zijn de gesprekken over de actualisatie bezig. De Vereniging

van Vlaamse Steden en Gemeenten (VMSG), de gsm-operatoren en alle andere leden van het Vlaams Overlegplatform Telecom zijn daarbij betrokken. In dat forum moet de besluitvorming worden bijgesteld.

Mijnheer Van Malderen, u vraagt of ik de bevindingen van het viWTA onderschrijf. Ik beschik niet over de nodige deskundigheid om deze bevindingen te onderschrijven, noch om ze te ontkennen of in twijfel te trekken. Dat wordt niet verwacht van de minister van Ruimtelijke Ordening. Ik neem wel akte van hun bevindingen. Ik ben zelf vijf jaar voorzitter geweest van de commissie Leefmilieu. Ik weet dus wat het voorzorgsprincipe betekent. Het is belangrijk dat we oog hebben voor belangrijke signalen die uit dit soort studies blijken. We moeten er in de mate van het mogelijke rekening mee houden.

Het is in eerste instantie de FOD Volksgezondheid die bevoegd is om dit concreet op te volgen en die zich uitspreekt over de normen. De bevoegde minister is Didier Donfut, minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid. Ik besef wel dat dit zal moeten worden meegenomen naar een volgende federale regering, die hopelijk voor het einde van dit jaar het levenslicht zal zien.

De Vlaamse Regering moet absoluut oog hebben voor het invoeren van een wettelijke norm voor de straling van hoogspanningslijnen, en dat dossier opvolgen. Ik meen echter dat minister Vanackere daartoe de bevoegde minister is, al dan niet in samenwerking met minister Crevits. Het lijkt me dan ook interessant om ook de leden van de commissie Welzijn uit te nodigen. Dit is immers bij uitstek een dossier waarbij preventie is aangewezen.

Zodra er instructies worden uitgewerkt en normen worden vastgesteld die we kunnen vertalen naar de ruimtelijke ordening, zullen we die zeker implementeren in onze regelgeving en in ons planologisch kader. Dat is de essentie.

Mijnheer Van Malderen, u vraagt of ik bereid ben om de regelgeving zo aan te passen dat in het kerngebied van hoogspanningsleidingen geen woonhuizen meer voorkomen. Het is de taak van de federale overheid om na te gaan of een norm nodig is.

Dat betekent onder meer dat de federale overheid aan de operatoren eventueel bijkomende vragen moet richten om hen te verplichten de kosten voor eventuele onteigeningen op zich te nemen.

Dat betekent echter niet dat wij alles laten begaan. Het houvast waar ik me momenteel op baseer, is het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). In het richtinggevend gedeelte van het RSV staan op bladzijde 515 de volgende principes: de omzetting en het ondergronds aanleggen van de voorziene 380 kilovoltleidingen naar 150 kilovolt; de bundeling van nieuwe leidingen langs

bestaande lijninfrastructuren en met bestaande leidingen; het niet uitbreiden van de totale lengte van het bovengronds 150 kilovolt net of het standstillprincipe; en de rechtstreekse verbinding tussen de 23 nucleaire elektriciteitsproductie-eenheden wordt niet weerhouden.

In uitvoering van het RSV worden ruimtelijke uitvoeringsplannen door de verschillende bevoegde instanties opgesteld. Zeker voor leidingen vanaf 150 kilovolt moet een GRUP opgemaakt worden indien daar niet in voorzien is op de bestaande bestemmingsplannen. Wanneer deze leidingen 15 kilometer bedragen of meer, of wanneer zij door een kwetsbaar gebied gaan, zijn zij MER-plichtig (Milieu-effectenrapport). Het aspect gezondheid is een van de elementen uit dit soort MER's.

Vandaag leggen we conform het RSV de nodige voorzichtigheid aan de dag. We moeten de nodige aandacht besteden aan de studie die is gemaakt in samenwerking met gerenommeerde instituten zoals de universiteit van Gent en het Instituut voor Micro-Elektronica. Ook hier geldt het principe: bezint eer je begint.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen: Mijnheer de minister, ik voel me evenmin geroepen om de studie zelf te beoordelen. Deze problematiek moet heel breed worden benaderd. Wanneer er effectief een themazitting wordt georganiseerd, zou ik eveneens willen vragen dat de commissie Welzijn daarvoor wordt uitgenodigd.

Het is uiteraard zo dat in het planologisch kader, in het richtinggevend gedeelte van het RSV, staat ingeschreven wat er moet gebeuren indien er nieuwe hoogspanningslijnen worden aangelegd. Daarin staat welke procedures gevolgd moeten worden zodat het voorzichtigheidsprincipe wordt nageleefd. Vandaag is het zo dat hoogspanningsleidingen over woongebieden lopen. Daar worden bouwaanvragen voor ingediend. De vraag is dan of dat op lange termijn een gezonde woonomgeving is. Ik kijk uit naar het vervolg van dit dossier.

Minister Dirk Van Mechelen: De FOD Volksgezondheid moet zo snel mogelijk een normering en perimeter opstellen. Wij zullen ons daar dan op afstemmen.

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

De heer Rudi Daems: Wanneer de FOD Volksgezondheid vanuit gezondheidsoverwegingen bepaalde normen vaststelt, dat kan de afstemming daarop toch via de ruimtelijke ordening gebeuren. Het is toch perfect mogelijk om te komen tot een systeem waarbij afstandsregels worden bepaald ten aanzien van bepaalde schadelijke toestellen, masten, of andere, van zodra er een normering bestaat op federaal niveau.

Minister Dirk Van Mechelen: U weet beter dan wie ook wie de afstandsregels vastlegt. Dat is de minister van Leefmilieu. En wij volgen ze.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Verstreken tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening, over de restauratie van veldkapelletjes

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, afgelopen zomer heb ik even de tijd gehad om met de fiets langs Vlaamse wegen te rijden en ik heb ongelooflijk genoten van de stilte, de rust en de natuur. Onderweg kwam ik heel wat veldkapelletjes tegen. In Vlaanderen zijn nog heel wat veldkapelletjes terug te vinden, vooral landelijke wegen. Het merendeel daarvan bevindt zich in minder goede staat. De meeste van de veldkapelletjes zijn geïnventariseerd in opdracht van het Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving (KADOC).

Veldkapelletjes werden vroeger opgericht uit dankbaarheid of als gelofte. Ze hadden bijna altijd te maken met een bijzondere gebeurtenis van een familie, wijk of buurt. Veel van de geschiedenissen van de veldkapellen hadden ook te maken met de twee wereldoorlogen. Hoewel niet alle veldkapelletjes even waardevol zijn, hebben vele veldkapelletjes dus een grote cultuurhistorische waarde. Helaas zijn heel wat kapelletjes, waarvan sommige echte juweeltjes zijn, in slechte staat waardoor ze uit het landschap dreigen te verdwijnen.

Ondanks de verminderde volksdevotie worden veldkapelletjes nog altijd gewaardeerd. Naast het feit dat ze waardevol materieel en spiritueel erfgoed vormen, hebben ze vandaag ook een nieuwe bestemming gevonden als rustplaats voor fietsers en wandelaars. Ook het toeristische aspect mogen we daarbij niet uit het oog verliezen.

Omdat vele veldkapelletjes in erbarmelijke toestand waren, hebben een aantal gemeenten al dan niet in samenwerking met de provincie het heft in eigen handen genomen en in samenwerking met de eigenaars een aantal waardevolle veldkapellen gerestaureerd, bijvoorbeeld de regio Tielt en Roeselare, het Regionaal Landschap Kempen en Maasland, Zonnebeke, het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels enzovoort. Zonder de steun van de overheid dreigen nog zeer veel waardevolle veldkapelletjes die dringend aan restauratie toe zijn, uit het landschap te verdwijnen.

Mijnheer de minister, wat is uw visie op veldkapelletjes als waardevol historisch erfgoed?

Zijn er geen eenmalige subsidies beschikbaar van Monumenten en Landschappen om veldkapelletjes te restaureren? Indien niet, waarom niet?

Bent u er voorstander van om de meest waardevolle veldkapelletjes te klasseren? Indien niet, waarom niet? Misschien zijn er ook nog andere impulsen mogelijk vanuit de overheid.

De voorzitter: Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen: Mijnheer Verstreken, voor ik concreet inga op uw vragen, lijkt het me interessant het fenomeen van de veldkapellen, herdenkingskruisen en andere vormen van volksdevotie even te situeren en hetzelfde te doen voor het onderzoek waarnaar u verwijst.

Het is duidelijk dat overal in Vlaanderen kapellen, herdenkingskruisen en andere kleine erfgoedelementen zijn terug te vinden. Je vindt ze op de hoek van de straat, aan gevels, in velden, enzovoort. Net daardoor zijn ze onlosmakelijk verbonden met het landschap en met onze omgeving. Net zoals de plaats waarop ze staan, is hun uitzicht en de reden van hun oprichting zeer divers. Sommige ervan zijn echte bakens in het landschap met zeer veel kwaliteiten inzake materiaalgebruik, vorm en uitzicht. Andere blijven vandaag, soms letterlijk, wat verweesd achter omdat de oorspronkelijke context verdwenen is of omdat, door jarenlange vererving, niet duidelijk meer is wie in feite de eigenaar is.

In de loop der tijden werd ook steeds minder belang gehecht aan het gebruik van duurzame materialen en specifieke vormen. Sommige werden opgericht ter ere van een al dan niet lokale heilige, uit dankbaarheid voor een genezing, een behouden thuiskomst of voor het stoppen van de pest. Andere herdenken een bijzondere gebeurtenis of de nagedachtenis aan iemand die in oorlogs- of andere omstandigheden om het leven kwam. Sommige zijn opgericht door individuele personen, andere door families, buurtschappen, sodaliteiten of andere verenigingen met of zonder religieuze inslag.

Sommige staan ergens alleen in het veld. Zo herinner ik me een gigantische discussie over het verlenen van een bouwvergunning voor een fietspad dat jammer genoeg door een kapelletje moest en waarbij een verbod tot heropbouw werd gegeven omdat het kapelletje dan dieper in de agrarische zone moest worden geplaatst. Dat heeft de nationale pers gehaald. Maar het is goed afgelopen: het fietspad ligt er en het kapelletje is een aantal meter verplaatst. Andere staan gegroepeerd in een kruisweg bijvoorbeeld. Daar zijn een aantal heel mooie voorbeelden van te vinden.

Het is absoluut zo dat de waarde van deze kapellen en andere kleine landschapselementen, onder andere van-

uit volkskundig of sociaal-cultureel oogpunt, belangrijk was, is en blijft. We merken dat ook in de praktijk, bijvoorbeeld bij de verkoop van bepaalde eigendommen waarbij specifieke bepalingen worden opgenomen in de aktes om het voortbestaan van deze kapellen notarieel te garanderen. Omdat veel van deze erfgoedelementen ergens in het veld langs trage wegen staan, dragen ze indirect ook bij tot het behoud van deze trage wegen.

Tegelijkertijd zorgen deze kleine erfgoedelementen vaak ook voor wat sociale cohesie. In mijn gemeente is in de wijk Putte een initiatief gestart met een geldinzameling, waarbij de burens letterlijk de handen uit de mouwen hebben gestoken om hun kapelletje terug in een goede fysieke conditie te brengen. Hetzelfde geldt ook voor herdenkingskruizen, grotten enzovoort. Men wil deze in stand houden, herwaarderden, herstellen en in vele gevallen bijna wekelijks van bloemen voorzien.

Als minister bevoegd voor het Erfgoed, valt mij altijd op wat bijna uniek is in deze sector en wat ik de kracht noem van ons erfgoedbeleid, namelijk de gedrevenheid, passie en inzet van heel veel vrijwilligers die in de erfgoedsector de bezorgdheid ervoor tot de hune maken en ervoor gaan. Als het moet, stalken ze én de administratie én de minister, tot ze bereikt hebben wat ze wensen te bereiken.

De grote verscheidenheid in omvang, gaande van kapellen waar enkele mensen in kunnen zitten, tot kapelletjes die ergens aan een lindeboom in het veld hangen, maken dat het nagenoeg onmogelijk is om een exhaustieve inventaris op te stellen. U weet ongetwijfeld beter dan wie ook dat de heer Dries Clauwaert en mevrouw Marieke Van Heukelom sinds 1999 geprobeerd hebben om alle officiële kapelletjes, dit zijn al de erfgoedelementen die op de topografische kaarten zijn aangegeven, te fotograferen. Dit heeft geleid tot een onwaarschijnlijk bestand van vele duizenden objecten – hoeveel precies is niet te achterhalen – die werden gefotografeerd, gesitueerd in straat en gemeente en soms van een korte duiding werden voorzien, bijvoorbeeld aan welke heilige ze worden gewijd.

In maart 2006, na acht jaar intensief terreinwerk, hebben ze hun hele inventaris ter beschikking gesteld van KADOC te Leuven. Hoewel KADOC deze informatie aan iedereen ter beschikking stelt op de eigen website, gaat het hier dus niet om een initiatief van KADOC zelf. Ere aan wie ere toekomt: het gaat over een initiatief van de heer Clauwaert en mevrouw Van Heukelom. Ik moet zeggen dat mijn nieuwsgierigheid hierdoor werd gewekt.

Binnen dit algemene kader zal ik nu ingaan op de verschillende vragen. Omdat de historische waarde van de veldkapelletjes voor mij samengaat met de inventarisatie en de bescherming ervan, lijkt het me gemakkelijker de eerste en de derde vraag samen te beantwoorden. Ik zal

wat dieper ingaan op de manier waarop kapelletjes en andere kleine erfgoedelementen aan bod komen in de inventaris en daardoor in een tweede beweging deel uitmaken van het beschermingsbesluit. Zoals u zelf al in uw inleiding aangaf, zijn er vanzelfsprekend heel grote verschillen met betrekking tot de kwaliteit van deze erfgoedobjecten, naargelang de ouderdom, het uitzicht enzovoort. Dat neemt niet weg dat, bijvoorbeeld in het kader van de opmaak van de inventaris van het bouwkundig erfgoed door het Vlaamse Gewest, deze kapellen altijd als volwaardig erfgoedelement werden beschouwd en mee in de inventaris zijn opgenomen. Van de ongeveer 80.000 objecten die momenteel in die inventaris werden beschreven, zijn er 2284 die onder de zoekterm 'wegkapel' worden gecatalogiseerd. Hieronder vallen zowel straatkapellen, veldkapellen, boomkapellen en gevelkapellen als muurkapellen.

Het is daarbij duidelijk dat de aandacht voor deze kleine erfgoedelementen de afgelopen jaren stelselmatig is toegenomen. Het zal sommigen aangenaam in de oren klinken dat de provincie Vlaams-Brabant de eerste provincie was die werd geïnventariseerd. In de hele inventaris, die midden de jaren zeventig van de vorige eeuw werd afgerond, zijn 80 weggapellen opgenomen. Dat geringe aantal is vooral te verklaren door het feit dat er op dat ogenblik bij het inventariseren een tijdslimiet werd gehanteerd. Alleen gebouwen die dateerden van voor 1850, werden in de inventaris opgenomen. Met andere woorden, alleen de meest historische kapellen werden opgenomen in de inventaris van Vlaams-Brabant. De vernieuwde inzichten die gelukkig sindsdien zijn ontstaan, hebben ervoor gezorgd dat er steeds meer aandacht wordt besteed aan deze erfgoedelementen.

Daarmee kom ik tot de tegenpool. Vanzelfsprekend is dat West-Vlaanderen. In die provincie is de inventarisatie momenteel nog gaande. Recent werden er heel wat gemeenten geïnventariseerd. Momenteel zijn er 1037 kapellen opgenomen in de inventaris. Het verschil is zeer groot. Voor Limburg is er sprake van 177 veldkapellen, in Antwerpen van 253 en in Oost-Vlaanderen van 737. U ziet het: hoe later de inventarisatie, hoe meer kapellen er werden opgenomen. Ik heb eens laten nagaan op het internet wat er in Antwerpen, met zijn 253 stuks, bijvoorbeeld zoal in Kapellen werd opgenomen in laat ik het gemakshalve de KADOC-inventaris noemen. Ik stel vast dat er sprake is van 23 kapellen in de inventaris. Dat gaat van kleine kapelletjes die aan een gevel zijn aangebracht, tot heuse bedevaartsoorden, waar men van heinde en verre naartoe komt. Alles is dus opgenomen, van heel groot tot heel klein. Drie ervan zijn historisch waardevol genoeg om ook in de inventaris Bouwen door de Eeuwen heen te worden opgenomen.

De 2284 weggapellen die als afzonderlijke, zelfstandige objecten in de inventaris zijn opgenomen, zijn vanzelf-

sprekend niet de enige. Zo wil ik verwijzen naar nogal wat teksten die het straatbeeld typeren en waarin ook talrijke kapellen – meestal gevelelementen – werden opgenomen en gecatalogiseerd als beeldbepalend. U weet dat het momenteel absoluut onze intentie is om de inventaris, die meer dan dertig jaar geleden werd opgestart, in deze zittingsperiode af te ronden. Om de heer Miek Goossens te parafraseren: we gaan nu eerst de inventaris afwerken en dan het klasseringsbeleid voortzetten. Door de administratie werd een concreet traject uitgewerkt om het terreinwerk tegen eind 2008 af te ronden. Tegen medio 2009 zullen dan alle inventarissen uitgeschreven zijn en ter beschikking kunnen worden gesteld. Zo zullen we ervoor hebben gezorgd dat die lacune in onze Vlaamse geschiedenis tot het verleden behoort.

Bijkomend is ook het traject opgestart – en misschien komt dat een beetje tegemoet aan uw verzuchtingen, mijnheer Verstreken – om over te gaan tot de actualisering van de gegevens van de oudere inventarissen. Ik had het daarnet over Vlaams-Brabant. De cijfers spreken tot de verbeelding. Men moet ze gewoon maar vergelijken. Ook zullen we proberen voor de oude inventarissen een traject van herinventarisatie op te starten, waarbij we een aantal klemtonen zullen leggen en dit zeker en vast in overweging zullen nemen.

Het grote aantal kapelletjes in de inventaris vertaalt zich dan ook in het aantal beschermingen. Van die 2284 zijn er momenteel 648 als individueel monument beschermd. Dat is een zeer belangrijk deel. Andere kapelletjes worden bovendien mee beschermd binnen een groter geheel als monument, stads- of dorpsgezicht of landschap. Gezien de omvang van de beschrijvingen en afbakeningen was het moeilijk in dit korte tijdsbestek uit te zoeken over hoeveel kapellen het gaat. Neem echter van me aan dat er heel wat zijn opgenomen.

Voor de volledigheid, vandaag zijn we ook bezig met het aanduiden van de eerste ankerplaatsen. We proberen ook dit soort klein landschappelijk waardevol erfgoed mee te nemen bij die aanduiding, die op termijn aanleiding kan geven tot het bepalen en verankeren via RUP's.

Het aantal beschermde kapellen wordt over het algemeen dan ook vrij gunstig geëvalueerd. Ik wil in dit verband een niet-gecontesteerde bron citeren. Bij de voorstelling van zijn standaardwerk over kapellen in Vlaanderen benadrukte Hans Geybels, u wellicht bekend als de woordvoerder van de kardinaal en een autoriteit ter zake, nog dat de beschermde kapellen een mooie staalkaart bieden van wat op dat vlak in Vlaanderen te vinden is. Dat neemt natuurlijk niet weg dat het mogelijk blijft om bijkomend veldkapellen te beschermen. Ik sta wat dat betreft open voor suggesties. Enkele weken geleden zette ik nog het licht op groen voor de beschermingsprocedure voor twintig kapellen in het kanton

Mol, waaronder de zogenaamde en vrij bekende Vijftien Kapellekes die, zoals de naam doet vermoeden, deel uitmaken van een kruisweg.

Uiteraard gebeurt dat steeds binnen het beleidskader dat we hebben uitgestippeld. U weet dat we hebben gekozen voor een thematisch-typologische aanpak. Zo hebben we dus een afwegingskader van wat nu relevant is op Vlaams niveau. Dat betekent niet dat een aantal zaken op lokaal vlak niet heel relevant kunnen zijn. Als er een concrete dreiging zou zijn, dan zijn we bereid om ad hoc een individueel beschermingsdossier op te starten.

De huidige situatie met betrekking tot de bescherming van veldkapellen brengt mij meteen bij het antwoord op uw tweede vraag. Misschien stelt dat u teleur: er worden geen eenmalige subsidies ter beschikking gesteld om deze kapellen te onderhouden of te restaureren. Dat betekent echter niet dat er geen inspanningen worden gedaan en financiële ondersteuning wordt geboden, integendeel. Vanwege hun aard behoren de kapelletjes tot de zogenaamde ZEN-monumenten (monumenten zonder economisch nut). Concreet betekent dit dat voor het onderhoud of de restauratie ervan, ongeacht het statuut van de eigenaar, de dubbele premie van 80 percent kan worden uitgereikt.

Ook voor kapellen die beeldbepalend zijn binnen een landschap of binnen een stads- of dorpsgezicht zijn premies mogelijk. De concrete ondersteuningsmogelijkheden hangen onder andere af van een globale goedgekeurde beheersvisie neergeschreven in een beheers- of herwaarderingsplan. Dat is binnen het wereldje een vrij bekend instrument.

Bovendien zijn er middelen vrijgemaakt voor niet-beschermde kapelletjes. Dat gebeurt door de Regionale Landschappen, die in hun projectwerking veel aandacht besteden aan de valorisatie van veldkapellen en andere kleine landschapselementen. Dat is mogelijk dankzij het budget voor landschapswerken dat jaarlijks vanuit de onroerenderfgoedsector aan de Regionale Landschappen ter beschikking wordt gesteld. Uiteraard ben ik er mij van bewust dat niet overal Regionale Landschappen actief zijn, maar heel wat hebben al een stap in de goede richting gezet.

Momenteel worden, in het kader van het eenheidsdecreet dat we in deze legislatuur tot een goed einde willen brengen, een aantal denkpijlers voor het niet-beschermde waardevol erfgoed op hun haalbaarheid onderzocht. We willen verder bouwen op de beheerspremie die in de periode 1999 tot 2000 tijdelijk door de Vlaamse overheid was ingesteld voor alle vormen van onroerend klein historisch waardevol erfgoed. Deze formule werd het slachtoffer van haar eigen succes. De maatregel werd niet verlengd, maar we onderzoeken of

we door te focussen tot een degelijk instrumentarium kunnen komen. Het beantwoordt aan een reële behoefte.

U weet dat we in de afgelopen drie jaar alle zeilen hebben bijgezet om de achterstand met betrekking tot restauratiedossiers weg te werken. Dit lukt dermate dat de provincies nu aan de deur zijn komen kloppen. Het tempo van Vlaanderen ligt zo hoog dat het hen dreigt financieel te verstikken. We hebben nu afgesproken dat zij onze timing en budgettering krijgen zodat ze er kunnen op inspelen.

Ik wil afronden met de kapelletjes waarvan niemand nog weet wie de eigenaar is. We zitten daar met het probleem van het eigendomsstatuut. Enkele rechters hebben recent een tijdelijk bewindvoerdersschap toegekend aan een gemeente of een vzw om de impasse te doorbreken. Zo wordt het probleem omzeild en kan iemand de verantwoordelijkheid nemen.

Er gebeurt heel veel, we zijn bereid om nog meer te doen, maar we moeten voor ogen houden: wat doet Vlaanderen, wat doen de provincies en wat doen de gemeentebesturen? Als ieder wat doet, komen we er wel uit.

De voorzitter: De heer Verstreken heeft het woord.

De heer Johan Verstreken: Mijnheer de minister, ik dank u voor uw heel uitgebreid antwoord. Ik wil u ook danken voor de aandacht die u aan dit dossier besteedt. Ook de vrijwilligers wil ik danken voor het onderhoud van de kapelletjes. Ik heb begrepen dat er ad hoc een individueel dossier kan worden ingediend indien er een bedreiging zou ontstaan voor een of ander kapelletje.

Minister Dirk Van Mechelen: Vorige week hebben we de reclassering opgestart van een bedreigde graftombe op het kerkhof van Sint-Katelijne-Waver. Wanneer het dus echt nodig is, dan doen we dat los van al de rest. We proberen echter per regio thematisch en typologische afwegingen te maken en vervolgens af te werken.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

De heer Bart Caron: Mijnheer de minister, misschien kunnen we lokale besturen daar ook bij motiveren. Ik denk dan aan de kerkfabrieken, de gemeenten, de provincies en de OCMW's. Misschien kunnen zij als tussenagent nog meer instaan voor de sensibilisering aangezien zij dicht bij de burger staan. We beschikken niet over restauratie- of onderhoudspremies voor niet-beschermd erfgoed. Ik ben ook geen vragende partij om dat uit te breiden. Ik ben wel vragende partij om de kwaliteit van dat typisch Vlaamse karakter, zowel in de steden als op het platteland, maximaal te valoriseren. Dat is immers zeer kenmerkend voor Vlaanderen. Ik raad iedereen de lectuur aan van het standaardwerk Kapellen in Vlaande-

ren. al lijken het kleine zaken, ze vormen een wezenlijk deel van de Vlaamse cultuurgeschiedenis.

Mijnheer de minister, ik ben blij om de zorgzaamheid waarmee u dit thema behandelt maar ik zou graag hebben dat ook de lokale besturen worden betrokken bij de sensibilisering. Kan dat niet in het kader van een campagne als De Monumentenstrijd? Dat sluit aan bij de bekommernissen van de heer Verstreken

Minister Dirk Van Mechelen: Ik ben het met u eens. De verdienste van de heer Verstreken is overigens dat ik vanmiddag al de opdracht heb gegeven om in de mooie gemeente Kapellen een erfgoedroute uit te stipelen. Het is door dat soort routes dat de bescherming op lange termijn kan worden gegarandeerd.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
